

Міністерство освіти і науки України
Західноукраїнський національний університет
Юридичний факультет

Кафедра адміністративного права та судочинства

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни: «Актуальні питання адміністративного права та процесу»
на тему: «Види адміністративних стягнень та їх удосконалення»

Студента групи ПРм-11

ЗАХАРКО Романа Ярославовича

Керівник: к.ю.н., доц. ВЕРБІЦЬКА М.В.

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS__

Члени комісії _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

Тернопіль – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ПРАВОВА ПРИРОДА АДМІНІСТРАТИВНИХ СТЯГНЕНЬ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ.....	5
1.1. «Санкція» та «адміністративне стягнення»: визначення понять.....	5
1.2. Мета та функції адміністративних стягнень.....	8
Висновки до розділу 1.....	11
РОЗДІЛ 2. СИСТЕМА АДМІНІСТРАТИВНИХ СТЯГНЕНЬ.....	13
2.1. Характеристика адміністративних стягнень.....	13
2.2. Заходи впливу щодо неповнолітніх осіб.....	20
2.3. Загальні правила накладення адміністративних стягнень.....	22
Висновки до розділу 2.....	24
РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ВДОСКОНАЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ПРО АДМІНІСТРАТИВНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ДО РЕАЛІЙ ВОЄННОГО СТАНУ.....	25
Висновки до розділу 3.....	28
ВИСНОВКИ.....	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	32

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Сьогодні перегляд у науковому полі адміністративного деліктного права стає нагальною потребою. Це обумовлено тим, що українське суспільство, рухаючись шляхом прогресу, прагне досягти гармонії у житті, справедливості в законодавстві та правосудді, а також ефективності правоохоронних органів. Окрім того, це обумовлено й воєнним станом, в реаліях якого наші громадяни живуть вже третій рік підряд через повномасштабне російське вторгнення.

Важливим елементом у цьому контексті виступають адміністративно-деліктні правовідносини, котрі становлять основу для забезпечення правопорядку в українському суспільстві. Це розділ права охоплює безліч дискусійних питань, до вирішення яких залучаються як науковці-адміністративісти, так і практики.

Аналіз останніх досліджень та наукових праць. Проблему адміністративних стягнень в науці адміністративного права досліджували й продовжують досліджувати багато науковців-адміністративістів, серед яких назовемо наступні відомі імена: Авер'янов В., Голосніченко І., Гусаров С., Додін Є., Коваль Л., Коломоєць Т., Колпаков В., Куян І., Комзюк А., Лук'янець Д., Салманова О., Хорощак Н. та багато інших. Зазначимо, що детальний аналіз адміністративних стягнень провела у своєму монографічному дослідженні Хорощак Н.В., до якого будемо звертатися у процесі написання роботи.

Мета курсової роботи полягає у науковому дослідженні теоретичних аспектів поняття адміністративних стягнень відповідно до чинного національного адміністративного законодавства та пропозиція шляхів їх удосконалення.

Відповідно до вище зазначеної мети перед нами стоять наступні **завдання**:

- ✓ розглянути правову природу адміністративних стягнень за законодавством України;
- ✓ розмежувати поняття «санкція» та «адміністративне стягнення»;

- ✓ з'ясувати мету та функції адміністративних стягнень;
- ✓ охарактеризувати основні та додаткові адміністративні стягнення;
- ✓ проаналізувати заходи впливу щодо неповнолітніх осіб;
- ✓ розглянути загальні правила накладення адміністративних стягнень;
- ✓ визначити особливості вдосконалення національного законодавства про адміністративну відповідальність до реалій воєнного стану.

Об'єктом дослідження виступають суспільні відносини, що виникають з приводу накладення на правопорушника адміністративних стягнень відповідно до чинного національного адміністративного законодавства.

Предметом дослідження виступають адміністративні стягнення в адміністративному праві України.

Теоретичною основою курсової роботи виступають Кодекс України про адміністративні правопорушення (надалі – КупАП), наукові праці відомих науковців-адміністративістів, Інтернет-джерела.

Структура курсової роботи. Курсова робота складається зі вступу, трьох розділів, які включають в себе п'ять підрозділів, висновку та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи – 36 сторінок, з них 5 аркушів списку використаних джерел (32 найменування).

РОЗДІЛ 1. ПРАВОВА ПРИРОДА АДМІНІСТРАТИВНИХ СТЯГНЕНЬ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

1.1. «Санкція» та «адміністративне стягнення»: визначення понять

Розпочинаючи наукове дослідження «адміністративних стягнень», вбачається за доцільне розглянути їх у порівнянні із поняттям «санкція». Так, як нерідко в науці адміністративного права ці два поняття ототожнюють.

Так от, термін «санкція» має різні значення в залежності від контексту його використання в сучасній українській мові. У тлумачних словниках відзначається, що санкція (з латини *sanction/sanctionis* перекладається як непорушний закон) може мати такі значення:

- 1) схвалення;
- 2) затвердження вищою інстанцією;
- 3) заходи впливу, покарання у випадку порушення закону та інші [1, с. 786].

Приміром, у перших двох випадках поняття «санкція» застосовується у кримінальному провадженні, для прикладу, у виразах «санкція на арешт» чи «санкція на обшук». Більш загальним є використання цього терміну для позначення заходів різних видів юридичної відповідальності, таких як «штрафні санкції», «фінансові санкції», «адміністративно/господарські санкції» і так далі. Термін «санкція» у міжнародному праві використовується для опису заходів впливу на державу-порушницю міжнародних норм.

На думку Орехова В.Ю. під «санкцією» у вузькому розумінні в правовій літературі варто розуміти:

- 1) дозвіл на всякі дії зі сторони особи, яку законодавець наділив відповідною компетенцією. Для прикладу, проведення обшуку є неможливим без відповідної санкції;
- 2) заходи юридичної відповідальності (стягнення пені/штрафу, матеріальної шкоди, позбавлення волі і т.п.);

3) заходи превентивного/попереджувального характеру (приміром, арешт майна, привід особи, знесення самовільно збудованих споруд тощо);

4) негативні наслідки, що виникають внаслідок неправомірної поведінки самого суб'єкта, для прикладу, включають в себе втрату ліцензій, певних прав;

5) заходи захисту, котрі включають у себе дії з метою захисту прав/інтересів осіб, наприклад, повернення на роботу працівника, якого незаконно звільнили, або ж стягнення аліментів [2, с. 15–16].

Визначення адміністративно-правової санкції наводить Устименко Є.В., який під нею розуміє передбачену законом міру «реакції уповноваженого суб'єкта, спрямована на усунення причин та наслідків протиправного діяння, вчиненого суб'єктом – адресатом правової норми, полягає в усуненні наслідків протиправного діяння, його припиненні або покаранні правопорушника і яка застосовується в адміністративному порядку» [3, с. 118].

Відповідно до даного трактування, можна виокремити їх три функціональні види:

1) компенсаційні адміністративно-правові санкції – це різноманітні заходи, котрі дозволяють усунути негативні наслідки скоєння проступку/правопорушення;

2) припинювальні адміністративно-правові санкції – це застосування заходів адміністративного припинення;

3) каральні адміністративно-правові санкції – це притягнення особи правопорушника до юридичної відповідальності;

Дембіцька С.Л. вказує на попереджувальний вплив санкцій, більш того, він здійснюється не лише на особу правопорушника, але й на його оточення, котре також може бути схильним до скоєння правопорушень [4, с. 74].

Що ж стосується поняття «адміністративне стягнення», то на доктринальному рівні є безліч його трактувань. Так, Коломоєць Т.О. під ним вбачає захід адекватної реакції держави на скоєння делінквентом (фізичною/юридичною особою) адміністративних проступків/деліктів із акцентом

як на майнові/фінансові) обмеження прав, правомочностей, так й вплив на саму особу, її психіку/поведінку [5, с. 104].

Когут О.В. робить акцент на тому, що адміністративне стягнення виступає засобом примусу, котре відповідно застосовується від імені держави до суб'єктів адміністративного правопорушення, які були визнані винними у його вчиненні [6, с. 292].

Цікавою видається думка Хорощак Н.В., котра стверджує: «Погоджуючись з тим, що для адміністративних стягнень характерне видове розмежування, досить спірною є позиція щодо їх системної єдності та внутрішньо системної взаємодії. На нашу думку, адміністративні стягнення не можна назвати елементами системи. Оскільки вони існують незалежно одне від одного. Їх поєднують засади виникнення, мета та підстави застосування, характерні риси за якими вони вирізняються серед інших адміністративно-правових санкцій. Одночасно вони не утворюють усталеного зв'язку, єдиного цілого, в якому кожен з елементів несе, власне, смислове навантаження і відповідає за забезпечення певної функції, що позначається на існуванні всієї системи» [7, с. 73].

Таким чином, при аналізі доктрин щодо адміністративного стягнення варто враховувати, що існують три основні підходи до його визначення:

- 1) у зв'язку з інституційним аспектом, розглядаючи його як частину механізму адміністративної відповідальності;
- 2) у контексті нормативно-структурного аспекту, розглядаючи його як частину правової норми, а саме її санкції;
- 3) як форму адміністративно-правової санкції, що виступає як засіб державного примусу [8, с. 35].

Підтримуємо думку науковців, що як матеріальний прояв адміністративної відповідальності, адміністративні стягнення виступають негативним правовим наслідком неправомірної поведінки правопорушника, котрий зобов'язаний відповісти за вчинене ним протиправне діяння й понести за нього відповідне

покарання у виді певних несприятливих заходів фізичного/морального, а також матеріального впливу [4, с. 74].

Що ж стосується законодавчого визначення «адміністративного стягнення», то на сьогоднішній день у КУпАП воно відсутнє. Законодавець лише розкриває мету адміністративного стягнення у ст. 23, але про це йтиметься у наступному підрозділі роботи.

Таким чином, підсумуємо: адміністративна санкція виражає негативну реакцію держави через її уповноважені органи у випадку будь-якого порушення адміністративно-правової норми, тоді як адміністративне стягнення застосовується виключно у випадку вчинення адміністративного правопорушення, яке передбачене правовою нормою і призначене для покарання порушника за порушення законних правил.

Адміністративні ж стягнення являють собою конкретний результат адміністративної відповідальності, який виявляється у негативних правових наслідках неправомірної поведінки особи, котра власне скоїла адміністративний проступок. Ця особа має бути притягнута до відповідальності за свій протиправний вчинок і понести відповідне покарання у вигляді різноманітних негативних заходів, що можуть впливати на її моральний, фізичний та матеріальний стан. Важливо, що адміністративні стягнення виступають останньою ланкою у системі заходів адміністративного/позасудового примусу, а також є мірою адміністративної відповідальності, яка застосовується із метою перевиховання правопорушника та решти осіб.

1.2. Мета та функції адміністративних стягнень

Відповідно до ст. 23 КУпАП «Адміністративне стягнення є мірою відповідальності і застосовується з метою виховання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, в дусі додержання законів України, поваги до правил співжиття, а також запобігання вчиненню нових правопорушень як самим правопорушником, так і іншими особами» [9].

Розглянемо наукові точки зору щодо розуміння мети адміністративних стягнень. Так, на думку, Керезори М.О., їх метою виступає захист правопорядку, вплив на осіб/правопорушників, що скоїли адміністративні проступки, запобігання скоєнню нових правових порушень [10].

Шляхом здійснення порівняльного аналізу встановлює мету адміністративних стягнень Миколенко О.М. Зокрема, науковець порівнює систему адміністративних стягнень із системою кримінальних покарань та виявляє багато спільних рис, приміром, більшість видів стягнень і покарань мають аналогічні назви, такі як конфіскація, штраф, виправні роботи, громадські роботи, арешт і т. д. На основі цього аналізу він приходить до висновку, що система адміністративних стягнень, подібно до системи покарань у кримінальному праві, спрямована на покарання особи, яка вчинила протиправні дії [11, с. 71].

Комзюк А.Т. вбачає основною метою адміністративного стягнення виховання особи, яка порушила правові норми, з метою формування у неї звички дотримуватися законної поведінки. Адміністративіст підкреслює, що виховний ефект на порушника відбувається як через сам факт накладення адміністративного стягнення, так і через спеціальні заходи виховання, які застосовуються до нього під час виконання певних видів стягнень. Для прикладу, під час відбування виправних робіт проводиться трудове виховання порушника, а з особами, які перебувають під адміністративним арештом, проводяться різні бесіди та інші заходи [12, с. 27–28].

Панасюк О. зазначає, що «за змістом кожне стягнення є карою, мірою відповідальності, що призначається за адміністративні делікти; застосування будь-якого стягнення означає настання адміністративної відповідальності, створює несприятливі юридичні наслідки» [13, с. 128].

Таким чином, вбачається, що мета адміністративних стягнень, якою виступає покарання правопорушника за протиправне діяння, на сьогоднішній день в українському суспільстві є надзвичайно актуальною, адже покликана

забезпечити такий суспільний порядок, де пануватиме правова норма з пріоритетом у додержанні прав/свобод людини/громадянина.

Розглядаючи поняття функцій адміністративних стягнень, зазначимо, що науковці більше розглядають функції адміністративної відповідальності. Проте, беручи до уваги той момент, що адміністративні стягнення є наслідком притягнення до адміністративної відповідальності, функції будуть ті ж самі, що там, що там.

На підставі наукових точок зору, виділимо наступні функції адміністративних стягнень:

1) виховна – має на меті перевиховання/виправлення особи правопорушника. ««Виховати» означає привити, впливаючи на волю і свідомість особи, повагу до загальнообов’язкових правил, що встановлені державою, показати, що порушення цих правил є негативним явищем, яке відображається на суспільному житті, успішній діяльності тої чи іншої організації і нарешті на благах самої винної особи» [14, с. 371];

2) превентивна – спрямована на профілактику/попередження адміністративних проступків у майбутньому [15, с. 143];

3) каральна – має на меті покарати винну особу, застосувавши до неї відповідні заходи адміністративної відповідальності. У такому разі, правопорушник «відчуває на собі комплекс обмежень його волі за недотримання охоронюваних адміністративним законодавством норм» [11, с. 71–77]. Пирожкова Ю.В. переконана, що «каральна функція знаходить прояв, по-перше, у встановленні санкцій за адміністративні правопорушення, по-друге, у чіткому визначенні адміністративно-правових заборон, по-третє, у передбачених охоронюваних юридичних фактах» [16];

4) компенсаційна/відновлювальна – має на меті незаконно порушені права/майнові блага потерпілої особи;

5) регулятивна – «проявляється типовим і характерним для інших видів юридичної відповідальності способом – встановлення заборон чинити певні дії. Продумана законодавцем система заборон розрахована перед усім на те, що б

суб'єкт діяв правомірно. Ця система вказує на необхідну програму дій, яка оцінюється державою як приємна» [14, с. 371].

Отже, ми дійшли висновку, що функції адміністративних стягнень можна розглядати як цілеспрямований вплив адміністративної відповідальності через механізми, встановлені в чинному національному адміністративному законодавстві, на суспільні відносини, поведінку/свідомість людей, а також на культуру/мораль із метою досягнення певного результату. З цієї точки зору, функції адміністративних стягнень можна розділити на наступні: виховні, превентивні, каральні, компенсаційні/відновлювальні та регулятивні.

Висновки до розділу 1

Підсумуємо: адміністративна санкція виражає негативну реакцію держави через її уповноважені органи у випадку будь-якого порушення адміністративно-правової норми, тоді як адміністративне стягнення застосовується виключно у випадку вчинення адміністративного правопорушення, яке передбачене правовою нормою і призначене для покарання порушника за порушення законних правил.

Адміністративні ж стягнення являють собою конкретний результат адміністративної відповідальності, який виявляється у негативних правових наслідках неправомірної поведінки особи, котра власне скоїла адміністративний проступок. Ця особа має бути притягнута до відповідальності за свій протиправний вчинок і понести відповідне покарання у вигляді різноманітних негативних заходів, що можуть впливати на її моральний, фізичний та матеріальний стан. Важливо, що адміністративні стягнення виступають останньою ланкою у системі заходів адміністративного/позасудового примусу, а також є мірою адміністративної відповідальності, яка застосовується із метою перевиховання правопорушника та решти осіб.

Вбачається, що мета адміністративних стягнень, якою виступає покарання правопорушника за протиправне діяння, на сьогоднішній день в українському суспільстві є надзвичайно актуальною, адже покликана забезпечити такий

суспільний порядок, де пануватиме правова норма з пріоритетом у додержанні прав/свобод людини/громадянина.

Функції адміністративних стягнень можна розглядати як цілеспрямований вплив адміністративної відповідальності через механізми, встановлені в чинному національному адміністративному законодавстві, на суспільні відносини, поведінку/свідомість людей, а також на культуру/мораль із метою досягнення певного результату. З цієї точки зору, функції адміністративних стягнень можна розділити на наступні: виховні, превентивні, каральні, компенсаційні/відновлювальні та регулятивні.

РОЗДІЛ 2. СИСТЕМА АДМІНІСТРАТИВНИХ СТЯГНЕНЬ

2.1. Характеристика адміністративних стягнень

Перелік адміністративних стягнень законодавець наводить у ч. 1 ст. 24 КУпАП. Так, дана стаття включає:

- «1) попередження;
- 2) штраф;
- 3) оплатне вилучення предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення;
- 4) конфіскація: предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення; грошей, одержаних внаслідок вчинення адміністративного правопорушення;
- 5) позбавлення спеціального права, наданого даному громадянину (права керування транспортними засобами, права полювання);
позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю;
- 5-1) громадські роботи;
- 6) виправні роботи;
- 6-1) суспільно корисні роботи;
- 7) адміністративний арешт;
- 8) арешт з утриманням на гауптвахті» [9].

Даний перелік не можна вважати вичерпним, адже у ч. 2 ст. 24 КУпАП нормотворець конкретизує, що «Законами України може бути встановлено й інші, крім зазначених у цій статті, види адміністративних стягнень» [9].

Вбачається за доцільне розглянути вище зазначені адміністративні стягнення більш детально.

Попередження регулюється ст. 26 КУпАП, відповідно до якої даний вид адміністративного стягнення «виноситься в письмовій формі. У передбачених законом випадках попередження фіксується іншим установленим способом» [9].

Зазначимо, що хоча дане стягнення має свої відмінності, завдяки превентивним, моральним/психологічним, особистісним/виховним аспектам, а також простоті процедури накладення та мінімізації витрат на неї, оскільки воно максимально наближене до моменту скоєння адміністративного правопорушення. Це означає, що превентивний, психологічний, каральний та виховний вплив на правопорушника значно зростають, сприяючи максимальному досягненню мети накладення адміністративного стягнення.

На нашу думку, попередження поєднує в собі два аспекти: офіційне визнання неприпустимості протиправної поведінки особи, а також надання особі інформації про недопустимість таких дій у майбутньому.

Беручи до уваги особливості юридичних/фактичних обставин, що лежать в основі рішення про застосування попередження, Коломоєць Т. та Куразов Ю. стверджують, що «саме така реакція держави є оптимальною, адекватною. Як правило, такі проступки вчиняються особою, яка в цілому має позитивні характеристики, наявні обставини, що пом'якшують адміністративну відповідальність, отже, є потреба не стільки «максимально покарати особу», яка вже все усвідомила, а проінформувати та попередити про неприпустимість протиправних діянь у майбутньому» [17, с. 110].

Найрозповсюдженішим та найефективнішим стягненням на сьогодні вважається штраф, який регулюється ст. 27 КУпАП, відповідно до якої воно являється «грошовим стягненням, що накладається на громадян, посадових та юридичних осіб за адміністративні правопорушення у випадках і розмірі, встановлених цим Кодексом та іншими законами України» [9].

Метою штрафу виступає захист правопорядку та вплив на осіб, котрі порушують адміністративні норми, з метою запобігання подальшим порушенням закону. Призначення штрафу спрямоване на те, щоб вплинути на свідомість правопорушників, аби уникнути майбутніх порушень з їх боку, так звана, приватна превенція, а також запобігти порушенням іншими особами – загальна превенція.

Зазначимо, що розмір штрафу обчислюється у неоподаткованих мінімумах доходів громадян (скорочено – НМДГ), що на сьогодні становить 17 грн. Підтримуємо позицію науковців, які стверджують, що «розмір НДМГ в 17 грн., який застосовується як базова одиниця для розрахунку штрафу, не відображає економічних та соціальних реалій сьогодення» [18, с. 170]. Для прикладу, «за 2021 рік місцевими загальними судами при розгляді справ про адміністративні правопорушення було накладено штрафів на суму в 2,94 млрд. грн., а в 2022 році – 3,294 млрд. грн» [18, с. 169].

Хочемо звернути увагу, що штраф в усьому світі поступово набуває статусу основного виду покарання. Домінування штрафів в системі адміністративних стягнень пояснюється не лише їхнім фінансовим аспектом, але й їхньою гнучкістю, котра дозволяє адаптувати їх до різних ситуацій, забезпечуючи при цьому збереження каральної сили даного стягнення для правопорушників.

Оплатне вилучення предмета, котрий став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного проступку (надалі – оплатне вилучення предмета) регулюється ст. 28 КУпАП, сутність якого полягає «в його примусовому вилученні за рішенням суду і наступній реалізації з передачею вирученої суми колишньому власникові з відрахуванням витрат по реалізації вилученого предмета» [9].

Метою даного стягнення є заборонити правопорушнику використовувати предмет, яким він незаконно/з порушенням загальновизнаних правил користується для здійснення правопорушень. Законотворець таким чином визнає оплатне вилучення предмету заходом відповідальності, який позбавить особу можливості здійснювати конкретні порушення, оскільки відсутнім буде засіб/механізм для скоєння протиправних дій.

Адерейко Т.В. визнає це стягнення як особливу форму грошово-матеріальних санкцій, які застосовуються за вчинення адміністративних правопорушень, де використано спеціальні предмети/прилади або сам заборонений предмет, який виступає безпосереднім об'єктом проступку [19, с.

148]. Погоджуємося із думкою Миколенко О.М., котра вважає, що «законодавець намагається даремне реабілітувати це стягнення радянських часів, але воно вичерпало всі свої карні та виховні можливості» [11, с. 74]. Цю позицію підтримують й Шестак Л.В. та Веремієнко С.В., які зазначають про «недоцільність застосування такого виду адміністративного покарання, як оплатне вилучення предмета, який став безпосереднім об'єктом або знаряддям вчинення адміністративного правопорушення, оскільки реальної карально-превентивної та виховної функції, на наш погляд, дане покарання не несе» [20, с. 147].

Конфіскація предмета, який став знаряддям вчинення/безпосереднім об'єктом адміністративного проступку; грошей, отриманих в результаті скоєння адміністративного проступку (надалі – конфіскація предмета) регулюється ст. 29 КУпАП та полягає у примусовому безоплатному переданні такого предмету за рішенням суду у власність держави.

Науковці звертають увагу, що лише предмети, що безпосередньо пов'язані із правопорушенням та перебувають у приватній власності порушника, можуть бути піддані конфіскації, якщо інше не передбачено законодавством України. Однак законодавство викликає суперечності, коли йдеться про конфіскацію предмета, що належить особі правопорушника на праві приватної власності. Виняток становлять випадки, коли конфіскують майно, що було предметом правопорушення, наприклад, незаконно впольовані тварини/виловлена риба, предмети торгівлі, що порушують правила торгівлі і т. д. Предмети є контрабанди конфіскуються незалежно від того, чи можна встановити їх власника [21, с. 36]. Не слід забувати й про ч. 2 ст. 29 КУпАП, відповідно до якої «Конфіскація вогнепальної зброї, інших знарядь полювання і бойових припасів не може застосовуватись до осіб, для яких полювання є основним джерелом існування» [9].

Достатньо ефективним правовим засобом адміністративно-деліктного права виступає позбавлення спеціальних прав, оскільки дане стягнення не лише карає/перевиховує правопорушника, але й здійснює на його поведінку

профілактичний вплив. Зазначимо, що дане стягнення регулюється ст. 30 КУпАП і передбачає позбавлення двох прав:

- 1) позбавлення права керування транспортними засобами (максимальний термін – 10 років);
- 2) позбавлення права полювання (максимальний термін – 3 роки).

Що ж стосується позбавлення права обіймати певні посади/займатися певною діяльністю (ч. 5 ст. 30 КУпАП), то з-поміж характерних його ознак виділяють наступні:

- ✓ вчинене правопорушення має прямий/опосередкований зв'язок із посадою, котру займала особа, або з її професійною/іншою діяльністю;
- ✓ правопорушення вчинено особою, котра під час порушення вже обіймала цю посаду/займала певну діяльність, що використовувалася для скоєння проступку;
- ✓ характер проступку, особливості винного та інші обставини справи, котрі переконують суд у недоцільності збереження права на обіймання певної посади/здійснення певної діяльності в майбутньому [22, с. 160].

Зазначимо, що дане стягнення являється новим для адміністративного права, а Левицька К.Ю. звертає увагу, що «судова практика показує, що такий вид стягнення фактично не застосовується, окрім правопорушень пов'язаних з корупцією» [23, с. 115].

Доволі розповсюдженим та ефективним у європейських країнах стягненням, яке в нашій державі через відсутність чітких механізмів його реалізації поки що не стало таким ефективним та розповсюдженим, виступають громадські роботи (ст. 301 КУпАП) і полягають «у виконанні особою, яка вчинила адміністративне правопорушення, у вільний від роботи чи навчання час безоплатних суспільно корисних робіт, вид яких визначають органи місцевого самоврядування» [9]. Дане стягнення законодавець включив до національного адміністративного законодавства у 2008 році.

Шестак Л.В. під ним вбачає «примусове залучення порушника до простої некваліфікованої праці, що виконується правопорушником особисто та

безоплатно на користь громади, держави за рішенням суду у межах адміністративно-територіальної одиниці, де проживає, навчається або працює порушник або де було вчинено правопорушення» [24, с. 110].

Виправні роботи регулюються ст. 31 КУпАП і «застосовуються на строк до двох місяців з відбуванням їх за місцем постійної роботи особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, і з відрахуванням до двадцяти процентів її заробітку в доход держави» [9]. Слід відмітити, що дане адміністративне стягнення втратило свою релевантність для адміністративного права ще у 90-их роках минулого століття, проте нормотворець все ще зберігає його в системі адміністративних стягнень. Такої ж думки притримуються Котенко Н.М. й Гордійчук М.В., зазначаючи, що даний вид адміністративного стягнення тепер перетворився на «штрафи з розстрочкою», втративши початкову мету, котра полягала в перевихованні винної особи шляхом виконання певних робіт у трудовому колективі та обов'язкового відрахування певної суми з її заробітку протягом певного часу [25, с. 23].

Суспільно корисні роботи (ст. 31¹ КУпАП) полягають у «виконанні особою, яка вчинила адміністративне правопорушення, оплачуваних робіт, вид яких та перелік об'єктів, на яких порушники повинні виконувати ці роботи, визначає відповідний орган місцевого самоврядування» [9].

Як зазначають Яковець І.С. та Лук'яненко Є.О. саме трактування «суспільно корисної праці» вказує на те, що ці роботи мають корисні наслідки для громади, сприяють благоустрою, прибиранню населених пунктів, парків/майданчиків тощо. Однак важливо, щоб вони не завдавали шкоди здоров'ю та життю самого правопорушника. До відбутого терміну у вигляді суспільно корисних робіт враховується тільки той період, протягом якого він здійснював таку працю на визначених об'єктах [26, с. 116].

Особливе місце в системі адміністративних стягнень посідають адміністративний арешт та арешт з утриманням на гауптвахті, які регулюється ст.ст. 32 та 32¹ КУпАП. Так, на сьогоднішній день обидва призначаються за окремі види адміністративних правопорушень виключно у виняткових випадках

на термін до 15 діб. Так, щодо першого арешту, то його застосування ускладнюється складнощами процедури накладення. Для прикладу, у 2018 році Конституційний Суд України встановив, що положення статей КУпАП, що передбачають негайне виконання рішення про адміністративний арешт, суперечать конституційним гарантіям прав на судовий захист та апеляційний перегляд справи. Такі обмеження не відповідають принципам пропорційності, обґрунтованості та суспільної необхідності, а також суперечать принципу верховенства права [27].

Не застосовується адміністративний арешт згідно ч. 2 ст. 32 КУпАП до «вагітних жінок, жінок, що мають дітей віком до дванадцяти років, до осіб, які не досягли вісімнадцяти років, до осіб з інвалідністю першої і другої груп» [9].

Що ж стосується арешту з утриманням на гауптвахті, то це пояснюється тим, що чинний КУпАП містить специфічну групу адміністративних правопорушень, а саме військових, що й зумовило появу специфічних засобів реагування на їх скоєння. Відповідно до ч. 2 ст. 32¹ КУпАП він не застосовується до військовослужбовців-жінок.

На завершення питання наведемо досить цікаву гендерну позицію Співака М.В., який звертає увагу на наступне: «якщо в Україні середня тривалість життя чоловіків на 10 років менша від тривалості життя жінок, у 4 рази більша порівняно із жінками смертність чоловіків працездатного віку (28–45 років), то такі види стягнення, як адміністративний арешт, арешт з утриманням на гауптвахті, громадські роботи, суспільно корисні роботи, застосовувати до чоловіків негуманно» [28, с. 37].

Дана думка має право на існування, адже слід зауважити ще раз, що існуюча система адміністративних стягнень вже давно втратила свою актуальність, потребує перегляду з урахуванням сучасних реалій, у тому числі, й воєнного стану. Багато ініціатив у сфері адміністративно-деліктного права лишаються на етапі пропозицій та законопроектів, що свідчить про актуальність розгляду цієї проблеми та підсилює наукові пошуки у цій сфері. Законодавцю ж давно варто подумати про прийняття нового кодифікованого

акту, який би регулював інститут адміністративної відповідальності відповідно до вимог сучасного українського життя.

2.2. Заходи впливу щодо неповнолітніх осіб

Специфічними видами заходів адміністративної відповідальності виступають заходи впливу, які застосовуються до неповнолітніх та передбачають офіційне осудження неправомірної поведінки особи та обмеження її прав і законних інтересів. Ці заходи обумовлені необхідністю гуманного ставлення до неповнолітніх правопорушників у відповідності до особливостей їх психіки та соціального статусу, що враховується законодавцем.

На сьогоднішній день чинний КУпАП у ст. 24¹ передбачає наступні заходи впливу щодо неповнолітніх:

«) зобов'язання публічно або в іншій формі попросити вибачення у потерпілого;

2) попередження;

3) догана або сувора догана;

4) передача неповнолітнього під нагляд батькам або особам, які їх замінюють, чи під нагляд педагогічному або трудовому колективу за їх згодою, а також окремим громадянам на їх прохання» [9].

Деякі науковці з таким переліком заходів не погоджуються. Приміром, Чернецький О.Л. вважає, що даний перелік слід переглянути й «заходи дисциплінарної відповідальності варто замінити на такі заходи впливу, як:

1) оприлюднення інформації про вчинення адміністративного проступку неповнолітнім, що є формою зовнішнього осуду протиправної діяльності неповнолітнього;

2) обмеження дозвілля і встановлення особливих вимог до поведінки неповнолітнього, що полягатиме у забороні відвідування певних місць, використання певних форм дозвілля, зокрема пов'язаних з управлінням механічним транспортним засобом, обмеження перебування поза місцем

проживання протягом певного часу доби, виїзду в інші місцевості без дозволу спеціалізованого державного органу, обов'язок з'являтися для реєстрації;

3) зобов'язання відвідувати навчальні програми правоохоронного спрямування зі встановленням днів, тривалості та часу початку і закінчення занять, а також установ;

4) громадські роботи, що полягають у виконанні правопорушником у вільний від роботи чи навчання час безоплатних суспільно корисних робіт» [29, с. 19].

Поруч із тим, відмітимо, що національне законодавство має бути максимально гуманним у відношенні до неповнолітніх правопорушників. Попередження виступає найбільш ефективним та гуманним методом боротьби з правопорушеннями та скорочення кількості адміністративних порушень серед дітей. Також слід вживати найбільш ефективні методи та засоби контролю за ними, враховуючи постійне зростання проступків серед цієї групи суб'єктів адміністративних правових відносин.

Ткаля О. під заходами впливу, що застосовуються до неповнолітніх вбачає особливим видом заходів адміністративної відповідальності, що виражаються у державному осуді неправомірної поведінки особи/неповнолітнього. Ці заходи мають превентивно-виховний характер та полягають у обмеженні особистих благ/інших правових інтересів неповнолітньої особи із урахуванням засади гуманності [30, с. 128].

Для упорядкування та подальшого вдосконалення нормативного закріплення адміністративної відповідальності неповнолітніх, було б доцільно включити в КУпАП окрему розділ/главу під назвою «Адміністративна відповідальність неповнолітніх». У цей розділ/главу слід включити:

- мету адміністративної відповідальності неповнолітніх;
- функції суб'єктів, котрі мають повноваження притягувати неповнолітніх до відповідальності;
- різновиди основних/додаткових заходів адміністративного впливу та процедуру їх застосування;

- порядок звільнення неповнолітніх осіб від відповідальності;
- порядок притягнення до відповідальності батьків/осіб, котрі їх замінюють, за проступки, скоєні їх неповнолітніми дітьми.

2.3. Загальні правила накладення адміністративних стягнень

Ще Авер'янов В.Б. звертав увагу, що порядок застосування адміністративних стягнень визначається КУпАП та регулюється відповідно до положень ст. 23. Основною метою цього порядку є перевиховання особи, яка скоїла адміністративний проступок, із урахуванням дотримання законів, поваги до встановлених Конституцією України правил співжиття, а також запобігання вчиненню подібних проступків, як самою особою, яка вчинила порушення, так і іншими особами [31, с. 11–15].

Адміністративні стягнення та їх накладення застосовуються з урахуванням ряду факторів:

- характеру скоєного проступку;
- особливостей порушника;
- ступеня вини порушника;
- фінансовий стан порушника;
- обставини, які можуть пом'якшити/обтяжити відповідальність за скоєний проступок. Для прикладу, такі обставини, як щире каяття винного, скоєння правопорушення в алкогольному сп'янінні, подальша неправомірна поведінка, чи скоєння правопорушення групою осіб, вчинення проступку вагітною жінкою тощо, мають вагоме значення при визначенні стягнень.

Зазначимо, що накладення адміністративних стягнень регулюється Главою 4 КУпАП. Так, відповідно до ст. 36 КУпАП «При вчиненні однією особою двох або більше адміністративних правопорушень адміністративне стягнення накладається за кожне правопорушення окремо.

Якщо особа вчинила кілька адміністративних правопорушень, справи про які одночасно розглядаються одним і тим же органом (посадовою особою),

стягнення накладається в межах санкції, встановленої за більш серйозне правопорушення з числа вчинених. До основного стягнення в цьому разі може бути приєднано одне з додаткових стягнень, передбачених статтями про відповідальність за будь-яке з вчинених правопорушень» [9].

Щодо строків накладення адміністративних стягнень, то вони обчислюються:

- добами – адміністративний арешт та арешт з утриманням на гауптвахті;
- місяцями/днями - виправні роботи;
- годинами – громадські та суспільно корисні роботи;
- днями/місяцями/роками – позбавлення спеціальних прав та позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.

Адміністративне стягнення відповідно до ч. 1 ст. 38 КУпАП «може бути накладено не пізніш як через два місяці з дня вчинення правопорушення, а при триваючому правопорушенні - не пізніш як через два місяці з дня його виявлення, за винятком випадків, коли справи про адміністративні правопорушення відповідно до цього Кодексу підвідомчі суду (судді)» [9].

Якщо особа, котра була піддана адміністративному стягненню, впродовж одного року «з дня закінчення виконання стягнення не вчинила нового адміністративного правопорушення» [9], то така особа вважається такою, що не піддавалася адміністративному стягненню (ст. 39 КУпАП).

Таким чином, сучасний стан нормативно-правового регулювання системи адміністративних стягнень, у тому числі, й правил їх накладення, вимагає певного удосконалення, оскільки вона далеко не є сучасною. Під час дослідження було виявлено безліч проблем та недоліків, які законодавцю слід вирішити відповідно до реалій сучасного життя.

Висновки до розділу 2

Існуюча система адміністративних стягнень вже давно втратила свою актуальність, потребує перегляду з урахуванням сучасних реалій, у тому числі, й воєнного стану. Багато ініціатив у сфері адміністративно-деліктного права лишаються на етапі пропозицій та законопроектів, що свідчить про актуальність розгляду цієї проблеми та підсилює наукові пошуки у цій сфері. Законодавцю ж давно варто подумати про прийняття нового кодифікованого акту, який би регулював інститут адміністративної відповідальності відповідно до вимог сучасного українського життя.

Для упорядкування та подальшого вдосконалення нормативного закріплення адміністративної відповідальності неповнолітніх, було б доцільно включити в КУпАП окрему розділ/главу під назвою «Адміністративна відповідальність неповнолітніх». У цей розділ/главу слід включити:

- мету адміністративної відповідальності неповнолітніх;
- функції суб'єктів, котрі мають повноваження притягувати неповнолітніх до відповідальності;
- різновиди основних/додаткових заходів адміністративного впливу та процедуру їх застосування;
- порядок звільнення неповнолітніх осіб від відповідальності;
- порядок притягнення до відповідальності батьків/осіб, котрі їх замінюють, за проступки, скоєні їх неповнолітніми дітьми

Сучасний стан нормативно-правового регулювання системи адміністративних стягнень, у тому числі, й правил їх накладення, вимагає певного удосконалення, оскільки вона далеко не є сучасною. Під час дослідження було виявлено безліч проблем та недоліків, які законодавцю слід вирішити відповідно до реалій сучасного життя.

РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ВДОСКОНАЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ПРО АДМІНІСТРАТИВНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ДО РЕАЛІЙ ВОЄННОГО СТАНУ

Відповідно до реалій сьогодення, у тому числі, з урахуванням правового режиму воєнного стану, котрий щоразу продовжується на три місяці і так вже третій рік підряд, перше, що слід зробити законодавцю – це прийняти абсолютно новий адміністративний кодифікований акт, який відповідатиме вимогам української сучасності та вимогам післявоєнного часу.

Дуже важливо, аби законотворці взяли до уваги наступні моменти (йдеться лише про питання, котрі стосуються теми роботи):

1. Відсутність тлумачення поняття «адміністративне стягнення», що призводить до плутанини між даним поняттям та «адміністративними санкціями», «адміністративним покаранням» тощо. Важливо, що адміністративні стягнення виступають останньою ланкою у системі заходів адміністративного/позасудового примусу, а також є мірою адміністративної відповідальності, яка застосовується із метою перевиховання правопорушника та решти осіб.

2. Недостатнє розуміння юридичної сутності процесу розгляду справ щодо адміністративних правопорушень/проваджень в справах про адміністративні правопорушення. Зокрема, в науковій спільноті існують дві основні позиції щодо природи провадження у справах про адміністративні правопорушення. Представники першої групи переконані, що цей процес має суттєвий характер процесуального провадження (за думкою, наприклад, В.К. Колпакова, О.В. Кузьменка та інших). З іншого боку, представники другої групи вважають, що провадження у таких справах відноситься лише до адміністративної процедури (за думкою, наприклад, В.М. Бевзенка, А.Т. Комзюка та інших). На жаль, положення, включені до чинного КУпАП, не розкривають цього питання.

3. Тенденції стосовно відмови від синтез процедурних і матеріальних норм у межах одного кодифікованого акту про адміністративну відповідальність. З цього приводу, слушною видається думка Миколенко О.М., яка зазначає, що «З моменту прийняття і по сьогодні КУпАП залишається нормативно-правовим актом, який одночасно синтезує в собі як матеріальні, так і процедурні норми (з огляду на попередні положення наукової статті в подальшому будемо їх іменувати «адміністративно-процедурні норми»). Специфіка адміністративної відповідальності в тому, що суб'єкт, який вправі порушити справу про адміністративне правопорушення, часто є і суб'єктом, який розглядає справу по суті» [32, с. 56].

4. Повторення у законодавстві про адміністративні правопорушення концепцій, принципів і положень, які забезпечують ефективність кримінальної відповідальності. Оскільки КУпАП був складений у період радянської епохи під впливом досягнень кримінального права, він містить багато норм, які були ефективними у ті часи або ж залишаються актуальними для кримінального законодавства. Проте в адміністративно-деліктному законодавстві ці норми давно стали неефективними, втративши свою актуальність. Зокрема, йдеться про:

- а) встановлення вини як обов'язкової складової суб'єктивної сторони адміністративного правопорушення;
- б) використання інституту необхідної оборони;
- в) поділ адміністративних правопорушень на умисні та необережні;
- г) передачу матеріалів справи на розгляд громадським організаціям/трудовим колективам тощо.

Окрім того, на практиці складно визначити частоту та інтенсивність використання посадовими особами форми вини при визначенні виду/розміру адміністративного стягнення. Поняття вини та її форми розглядаються в теорії складу адміністративного правопорушення, тому немає необхідності в законодавчому закріпленні визначень щодо того, чи було правопорушення

вчинене умисно/з необережності. Це аспекти теоретичних знань, які не потребують нормативного визначення/закріплення.

5. Суттєві недоліки у процедурі притягнення осіб до адміністративної відповідальності, і вважаємо, що її процедурну форму потрібно розвивати та вдосконалювати. Оскільки адміністративна відповідальність передбачає оперативне реагування держави/інших уповноважених суб'єктів на порушення законодавства, поряд із звичайним провадженням слід активно використовувати спрощену процедуру. Дивує той факт, що протягом років незалежності України спрощена процедура поступово втрачає своє значення у положеннях КУпАП і зараз є лише обмеженою частиною справ щодо адміністративних правопорушень.

6. Штучне обмеження кола суб'єктів чинним КУпАП, до котрих можуть бути застосовані адміністративні стягнення. Однією з ключових проблем, яка потребує вирішення в процесі удосконалення адміністративно-деліктного законодавства, є відсутність визнання юридичних осіб в якості суб'єктів адміністративної відповідальності в положеннях КУпАП.

7. Система органів, уповноважених притягувати осіб до адміністративної відповідальності, є неузгодженою і неефективною. Так, на сьогодні «Глава 17 КУпАП перераховує більше сорока органів (посадових осіб), які вправі розглядати справи про адміністративні правопорушення і накладати адміністративні стягнення. Обумовлено це тим, що законодавець весь час намагався розмежувати суб'єктів, які порушують провадження по справі (ст. 255 КУпАП), та суб'єктів, які приймають остаточне рішення по справі (Глава 17 КУпАП). У такий спосіб намагались досягти режиму законності при винесенні рішень щодо притягнення особи до адміністративної відповідальності» [32, с. 57].

Переконані, що краще буде, аби в межах звичайного провадження було офіційно визнано один суб'єкт адміністративно-юрисдикційної діяльності, котрий володів правом розглядати справи про адміністративні правопорушення. У межах ж спрощеного провадження нехай би існувало багато суб'єктів, що

обумовлено особливостями встановлення особи порушника та виявлення факту правопорушення.

8. Неефективна система адміністративних стягнень є безпідставно розширеною. Ця проблема вимагає окремого аналізу та перегляду. Підхід законодавця до адаптації найкращих практик з інших країн часто призводить до того, що більшість передбачених адміністративних стягнень або неефективні, або навіть не використовуються через відсутність чітких механізмів для їх реалізації. Приміром, оплатне вилучення предмета періодично знову вводиться в дію законотворцем як адміністративне стягнення після серйозних ДТП, хоча ефективність такого заходу на нулі. Також відносно виправних робіт. Цей захід був ефективним у минулі/радянські часи, але сьогодні як адміністративне стягнення втратив свою актуальність.

Висновки до розділу 3

Таким чином, ми дійшли висновку, що удосконалення положень чинного КУпАП чи прийняття нового кодифікованого акту потребує системної та детальної роботи, у якій обов'язково мають брати участь визнані науковці, котрі впродовж багатьох років досліджували проблематику адміністративної відповідальності та систему й порядок накладення адміністративних стягнень. Досвід створення різних комісій для кодифікації законодавства про адміністративну відповідальність показує, що такі комісії переважно складаються з представників виконавчих органів, практикуючих юристів (здебільшого суддів) та одного/двох науковців, котрі зазвичай спеціалізуються на фінансовому, інформаційному або службовому праві, і не мають досвіду у галузі адміністративного деліктного права. Було б доцільно, щоб наші законотворці враховували цей аспект під час розробки нових змін до КУпАП.

ВИСНОВКИ

Провівши наукове дослідження з теми «Види адміністративних стягнень та їх удосконалення», вбачається за доцільне зробити наступні висновки:

1. «Адміністративна санкція» виражає негативну реакцію держави через її уповноважені органи у випадку будь-якого порушення адміністративно-правової норми, тоді як «адміністративне стягнення» застосовується виключно у випадку вчинення адміністративного правопорушення, яке передбачене правовою нормою і призначене для покарання порушника за порушення законних правил.

2. Адміністративні стягнення являють собою конкретний результат адміністративної відповідальності, який виявляється у негативних правових наслідках неправомірної поведінки особи, котра власне скоїла адміністративний проступок. Ця особа має бути притягнута до відповідальності за свій протиправний вчинок і понести відповідне покарання у вигляді різноманітних негативних заходів, що можуть впливати на її моральний, фізичний та матеріальний стан. Важливо, що адміністративні стягнення виступають останньою ланкою у системі заходів адміністративного/позасудового примусу, а також є мірою адміністративної відповідальності, яка застосовується із метою перевиховання правопорушника та решти осіб.

3. Мета адміністративних стягнень, якою виступає покарання правопорушника за протиправне діяння, на сьогоднішній день в українському суспільстві є надзвичайно актуальною, адже покликана забезпечити такий суспільний порядок, де пануватиме правова норма з пріоритетом у додержанні прав/свобод людини/громадянина.

4. Функції адміністративних стягнень можна розглядати як цілеспрямований вплив адміністративної відповідальності через механізми, встановлені в чинному національному адміністративному законодавстві, на суспільні відносини, поведінку/свідомість людей, а також на культуру/мораль із метою досягнення певного результату. З цієї точки зору, функції

адміністративних стягнень можна розділити на наступні: виховні, превентивні, каральні, компенсаційні/відновлювальні та регулятивні.

5. Існуюча система адміністративних стягнень вже давно втратила свою актуальність, потребує перегляду з урахуванням сучасних реалій, у тому числі, й воєнного стану. Багато ініціатив у сфері адміністративно-деліктного права лишаються на етапі пропозицій та законопроектів, що свідчить про актуальність розгляду цієї проблеми та підсилює наукові пошуки у цій сфері. Законодавцю ж давно варто подумати про прийняття нового кодифікованого акту, який би регулював інститут адміністративної відповідальності відповідно до вимог сучасного українського життя.

6. Для упорядкування та подальшого вдосконалення нормативного закріплення адміністративної відповідальності неповнолітніх, було б доцільно включити в КУпАП окрему розділ/главу під назвою «Адміністративна відповідальність неповнолітніх». У цей розділ/главу слід включити:

- мету адміністративної відповідальності неповнолітніх;
- функції суб'єктів, котрі мають повноваження притягувати неповнолітніх до відповідальності;
- різновиди основних/додаткових заходів адміністративного впливу та процедуру їх застосування;
- порядок звільнення неповнолітніх осіб від відповідальності;
- порядок притягнення до відповідальності батьків/осіб, котрі їх замінюють, за проступки, скоєні їх неповнолітніми дітьми

7. Сучасний стан нормативно-правового регулювання системи адміністративних стягнень, у тому числі, й правил їх накладення, вимагає певного удосконалення, оскільки вона далеко не є сучасною. Під час дослідження було виявлено безліч проблем та недоліків, які законодавцю слід вирішити відповідно до реалій сучасного життя.

8. Удосконалення положень чинного КУпАП чи прийняття нового кодифікованого акту потребує системної та детальної роботи, у якій обов'язково мають брати участь визнані науковці, котрі впродовж багатьох років

досліджували проблематику адміністративної відповідальності та систему й порядок накладення адміністративних стягнень. Досвід створення різних комісій для кодифікації законодавства про адміністративну відповідальність показує, що такі комісії переважно складаються з представників виконавчих органів, практикуючих юристів (здебільшого суддів) та одного/двох науковців, котрі зазвичай спеціалізуються на фінансовому, інформаційному або службовому праві, і не мають досвіду у галузі адміністративного деліктного права. Було б доцільно, щоб наші законотворці враховували цей аспект під час розробки нових змін до КУпАП.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Сучасний тлумачний словник української мови: 65 000 слів / [уклад. : Н.Д. Кусайкіна, Ю.С. Цибульник] ; за заг. ред. В.В. Дубічинського. Харків : Школа, 2006. 1008 с.
2. Орехов В.Ю. Санкції у праві як елемент правового регулювання та охорони суспільних відносин : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових вчень»; Київський нац. ун-т внутр. справ. Київ, 2008. 22 с.
3. Устименко Є.В. Поняття та ознаки санкцій в адміністративному праві. *Право і суспільство*. № 2, частина 2. 2017. С. 116–120. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2017/2_2017/part_2/26.pdf (дата звернення: 15.04.2024).
4. Дембіцька С.Л. Визначення понять «санкція» та «адміністративне стягнення». *Право і суспільство*. № 4, частина 2. 2017. С. 73–77. URL: http://www.pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2017/4_2017/part_2/17.pdf (дата звернення: 15.04.2024).
5. Коломоець Т.О. Особисті адміністративні стягнення – невід’ємна складова новітнього кодифікованого адміністративно-деліктного законодавства. *Вісник Запорізького національного університету*. № 2 (1). 2013. С. 103–108. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vznu_Jur_2013_2%281%29__19 (дата звернення: 16.04.2024).
6. Когут О.В. Напрямки удосконалення законодавчого регулювання адміністративних стягнень. *Університетські наукові записки*. № 2 (22). 2007. С. 291–296. URL: <http://old.univer.km.ua/visnyk/1317.pdf> (дата звернення: 16.04.2024).
7. Хорощак Н.В. Адміністративні стягнення та їх застосування: дис...канд. юрид. наук: 12.00.07 – теорія управління; адміністративне право і процес; фінансове право. Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Київ, 2002. 211 с.

8. Хорощак Н. В. Адміністративні стягнення за законодавством України. Монографія. Київ: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2004. 172 с.
9. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення: 21.04.2024).
10. Керезора М.О. Функції попередження в системі адміністративних стягнень. *Форум права*. 2012. № 3. С. 263–269. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2012_3_46 (дата звернення: 21.04.2024).
11. Миколенко О.М. Каральна функція адміністративно-деліктного права. *Правова держава*. 2019. № 33. С. 71–77. URL: <http://pd.onu.edu.ua/article/view/162056/165382> (дата звернення: 21.04.2024).
12. Комзюк А.Т. Заходи адміністративного примусу в правоохоронній діяльності міліції: поняття, види та організаційно-правові питання реалізації: монографія.; за ред. проф. О.М. Бандурки. Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. 336 с.
13. Панасюк О. Теоретичний огляд адміністративного стягнення: поняття і мета. *Національний юридичний журнал: теорія і практика*. Червень, 2020. С. 126–130. URL: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/126-130_21.pdf (дата звернення: 22.04.2024).
14. Аксьонов Д. С. Функції адміністративної відповідальності. *Економіко-правові та управлінсько-технологічні виміри сьогодення: молодіжний погляд: матеріали міжнародної науково-практичної конференції: у 2 т.*–Т. 2.–Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2021. С. 370–372. URL: http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/4608/1/%D0%9A%D0%B E%D0%BD%D1%84%2005_11_21%20%D0%A2%D0%BE%D0%BC%20 %20.pdf#page=370 (дата звернення: 22.04.2024).

- 15.Панасюк О.В. Наукові погляди на класифікацію функцій адміністративної відповідальності. *Юридична наука*. № 1 (91). 2019. С. 141–146. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f44c7c34-c01e-4206-b535-b41082850367/content> (дата звернення: 22.04.2024).
- 16.Пирожкова Ю. В. Теорія функцій адміністративного права: дис. ...д-ра юрид. наук: 12.00.07. Запоріжжя, 2017. 543 с.
- 17.Коломоець Т., Куразов Ю. Попередження як вид адміністративного стягнення: доцільність його збереження та вдосконалення засад використання ресурсу в умовах реформаційних нормотворчих процесів в Україні. *Слово національної школи суддів України*. № 1 (2), 2013. С. 105–114. URL: https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:zyd6mv9bzipAJ:scholar.google.com/+%D0%BF%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F+%D0%B0%D0%B4%D0%BC%D1%96%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D1%85+%D1%81%D1%82%D1%8F%D0%B3%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D1%8C&hl=uk&as_sdt=0,5&as_vis=1 (дата звернення: 24.04.2024).
- 18.Гордійчук М.В., Котенко Н.М. Адміністративний штраф як вид адміністративного стягнення. *Право і суспільство*. № 3. 2023. С. 166–172. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2023/3_2023/24.pdf (дата звернення: 24.04.2024).
- 19.Адерейко Т.В. Особливості адміністративних стягнень в Україні, сучасний стан і перспективи. *Молодий вчений*. № 11 (14). 2014. С. 146–151.
- 20.Шестак Л.В., Веремієнко С.В. До питання про доцільність застосування оплатного вилучення предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення. *Право і суспільство*. № 6. 2017. С. 144–148. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2017/6_2017/part_1/26.pdf (дата звернення: 24.04.2024).

- 21.Шестак Л.В., Веремієнко С.В. Конфіскація предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення: правова природа та проблеми застосування. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки»*. 2018. С. 35–38. URL: <https://lj.journal.kspu.edu/index.php/lj/article/view/71/63> (дата звернення: 25.04.2024).
- 22.Титко А. В. Адміністративна відповідальність поліцейських за порушення вимог фінансового контролю в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2016. 269 с.
- 23.Левицька К.Ю. Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю як вид додаткового адміністративного стягнення. *Юридична наука*. № 4 (106), 2020. Том 2. С. 114–122.
- 24.Шестак Л.В. Громадські роботи як вид адміністративного стягнення: поняття та сутність. *Право і суспільство*. № 2, 2018. С. 109–114. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2018/2_2018/part_3/23.pdf (дата звернення: 25.04.2024).
- 25.Гордійчук М.В., Котенко Н.М. Виправні роботи як вид адміністративного стягнення. *Економіка. Фінанси. Право*. 2021. № 6. С. 22–25. URL: <https://rfid.stu.cn.ua/tmp/1629116878140.pdf#page=22> (дата звернення: 25.04.2024).
- 26.Яковець І. С., Лук'янченко І.О. Суспільно корисні роботи в системі адміністративних стягнень. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 4, 2018. С. 115–117. URL: https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:PKme7sW9KG0J:scholar.google.com/+%D0%A1%D1%83%D1%81%D0%BF%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE+%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%81%D0%BD%D1%96+%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B8+%D0%B2+%D0%B0%D0%B4%D0%BC%D1%96%D0%BD+%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D1%96&hl=uk&as_sdt=0,5&as_vis=1 (дата звернення: 25.04.2024).

- 27.Рішення у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень ч. 1 ст. 294, ст. 326 Кодексу України про адміністративні правопорушення від 23 листопада 2018 р. Справа № 1-12/2018(3911/15). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-18#Text> (дата звернення: 25.04.2024).
- 28.Співак, М. В. Інтеграція гендерних підходів у практику притягнення до адміністративної відповідальності. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету*. № 49. 2021. С. 35–39. URL: <https://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc49/juspradenc49.pdf#page=35> (дата звернення: 25.04.2024).
- 29.Чернецький О.Л. Правове регулювання адміністративної відповідальності неповнолітніх в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків : Харківський нац. ун-т внутрішніх справ, 2008. 22 с.
- 30.Ткаля О.В. Проблеми та перспективи адміністративного впливу, що застосовується до неповнолітніх. *Адміністративне право і процес*. № 8, 2017. URL: <http://surl.li/treum> (дата звернення: 27.04.2024).
- 31.Авер'янов В. Потрібні нові концептуальні засади створення проекту Кодексу України про адміністративні проступки. *Право України*. 2004. № 11. С. 11–15.
- 32.Миколенко О.М. Особливості вдосконалення національного законодавства про адміністративну відповідальність. *Правова держава*. № 44. 2021. С. 54–59. URL: <https://dspace.onu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/7ea2ac09-0836-4407-af35-ccd16b02f4eb/content> (дата звернення: 29.04.2024).